

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ju.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet (Ds 2017:38) Livstidsstraff för mord

Örebro tingsrätt har getts möjlighet att lämna sitt yttrande över ovan nämnda betänkande. De delar av betänkandet som inte berörs särskilt i remissvaret har tingsrätten inte funnit anledning att närmare kommentera. Örebro tingsrätt lämnar härmed följande synpunkter.

Enligt tingsrätten markerar första meningen i den föreslagna straffbestämmelsen, i enlighet med lagändringens syfte, att livstid ska utgöra normalstraffet för mord. Såsom tingsrätten har uppfattat lagstiftarens intention avses med ”normalstraff” att det kan förväntas att ett sådant straff döms ut i en majoritet av fallen. Liksom utredningen har konstaterat utgår domstolarnas straffmätning vid mord i regel inte från straffminimum utan tar sin utgångspunkt en bit upp i straffskalan och det genomsnittliga straffet för mord har de senaste åren legat på över 14 års fängelse.

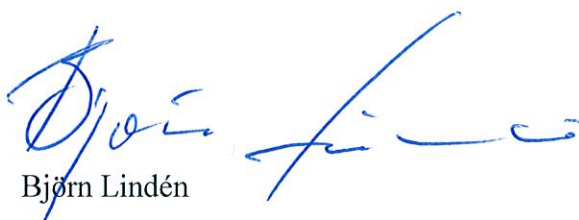
Den åsyftade markeringen av ett normalstraff riskerar dock att förvrängas av den andra meningens lydelse, som anger att rätten får välja ett tidsbegränsat straff, om omständigheterna inte påkallar ett livstidsstraff. Med en sådan utformning, dvs. med användning av verbet ”påkalla” (synonymer: kräva, fordra, begära) kan bestämmelsen uppfattas som att det behövs någon ytterligare (försvårande) omständighet, i förhållande till ett tänkt normalfall av mord (där försvårande omständigheter redan presumeras föreligga), för att kunna döma till livstids fängelse.

För att tydliggöra att den första meningen utgör huvudregeln och den andra meningen undantaget kan en alternativ utformning av bestämmelsens andra mening lyda: ... *Om omständigheterna påkallar det får rätten i stället döma till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år.* För att bestämmelsen ska få önskvärt genomslag krävs att dessa omständigheter klargörs i förarbete och praxis. Vid användningen av *påkallade omständigheter* istället för förmildrande omständigheter undviks även problematiken kring gränsdragningen mot straffbestämmelsen för dråp.

Att en normalpåföljd för brottet anges i bestämmelsen avviker, precis som utredaren skriver, från brottsbalkens systematik. Örebro tingsrätten bedömer att detta inte utgör ett hinder, dels med hänsyn till att det inte finns någon bestämmelse däremot, dels med hänsyn till allvarligheten i det aktuella brottet.

Det råder inga oklarheter kring att lagstiftarens intentioner - att normalfallet av mord ska följas av livstids fängelse och att man därmed ska öka användningen av livstidsstraffet. Att livstids fängelse ska utgöra normalstraffet kan anses följa av att det presumeras finnas försvårande omständigheter då någon döms för mord. Örebro tingsrätt bedömer dock att det alltjämt råder en bristande samstämmighet mellan straffbestämmelsen och författningskommentaren eftersom många av de försvårande omständigheterna som räknas upp i kommentaren redan i dag sannolikt skulle föranleda ett livstidsstraff. Författningskommentaren ger heller inte ett tydligt uttryck för att andra meningen av lagtexten ska utgöra ett undantag. Denna brist på symmetri behöver utvecklas och åtgärdas för att föreslagen straffbestämmelse ska ge önskad effekt.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Björn Lindén, chefsrådmännen Anders Domert och Marinette Gustafsson, rådmannen Magnus Wickman samt tingsfiskalerna Niklas Dahlgren och Carolin Runesson. Tingsfiskalen Carolin Runesson har varit föredragande.

Björn Lindén

Carolin Runesson